

Symboler for transpersonlig opplevelse

Av Roberto Assagioli

Før vi snakker om det overbevisste vil det være nyttig å definere hva vi mener med ”normal”. Begrepet ”normal” blir gjerne brukt om et gjennomsnittlig, lovlydig menneske som overholder de sosiale normene i samfunnet der hun eller han bor, med andre ord en ”konformist”. Men sånn sett er normalitet et lite tilfredsstillende begrep: det er statisk og utelukkende. Denne normaliteten er en form for ”middelmodighet” som avviser eller fordømmer alt som ikke stemmer med normen og kaller det for ”avvikende”, uten å ta hensyn til det faktum at mange av disse såkalte ”avvikene” faktisk er de første skrittene i et forsøk på å overvinne middelmodighet.

I våre dager har folk endelig begynt å reagere på den trangsynte dyrkingen av ”normalitet”. Tenkerne og forskerne i vår tid har gått klart ut mot den. Blant de mest myndige kan vi nevne Jung som ikke hadde noen betenkeligheter med å si:

”Å være et normalt menneske er målet eller idealet for mislykketheten i vårt liv, for alle de som ikke en gang greide å tilpasse seg på en gjennomsnittlig måte; men for alle de som har betydelig større muligheter enn gjennomsnittsmennesket står tanken på eller den moralske tvangstrøyen å bare være normal som den tortur det er å være bundet til Prokrustes’ seng,¹ et uutholdelig helvete av fortvilelse og håpløshet.” *Modern Man in Search of a Soul* (Harcourt Brace, New York, 1933 / Harvest Books, 1955).

En annen lærd, professor Gattegno ved Universitetet i London, går lenger og utdyper sitt syn med at det gjennomsnittlige, ordinære mennesket et formenneskelig vesen, og han avsetter bruken av ordet ”Menneske” med stor ”M” for de som har transcendert det ordinære planet eller stadiet, og som derfor er over det normale.

I tidligere tider var det ansett som vanlig at høyerestående vesener ble holdt i ærefrykt: genier, vismenn, helgener, helter og innvidde ble sett på som menneskehetens spydspisser, et stort løfte om det hvert menneske kunne bli. Dette går frem av Kristus’ store utsagn: ”Vær fullkommen som din far i himmelen er fullkommen” og ”Dere vil gjøre større ting enn det jeg har gjort.” Disse høyere vesenene har, i stedet for å se ned på den vanlige menneskeheten, søkt å vekke en stimulans eller en lengsel i dem etter å gå utover ”normaliteten” og den middelmodigheten som folks liv leves i, slik at folk kan utvikle det latente postensialet som finnes i hvert eneste menneske.

Når vi snakker om det overbevisste får vi med et stort problem å gjøre – det menneskelige språkets utilstrekkelighet. Språk er konkrete medier, ikke minst moderne språk som er rasjonelle og objektive. Alle ordene som brukes for å vise til psykologiske eller åndelige tilstander og virkeligheter var opprinnelig metaforer eller symboler basert på konkrete ting. ”Anima” (sjel) for eksempel kommer av *anemos* som betyr ”vind”; ”spirit” betyr *pust* [og det norske ”ånd” kommer fra det norrøne *ánde*]; osv. Men denne vanskeligheten er ikke uoverstigelig hvis vi er innstilt på å erkjenne og huske hvert uttrykks symbolske natur, det være seg muntlige eller andre former for uttrykk. Når symbolene blir ordentlig erkjent og

¹ Landeveisrøveren og vertshusholderen Prokrustes (i gresk mytologi) bandt sine ofre til en seng som de måtte passe til; enten skar han bena av dem eller så trakk han i dem til de passet sengen – den påtvungne konformitet.

forstått har de stor verdi, for de er vekkende og gir direkte intuitiv forståelse. Ja, det faktum at ord som representerer høyere virkeligheter har sine røtter i sanseopplevelser tjener på alle måter til å kaste lys over de grunnleggende likhetene mellom den ytre verden og den indre, mellom makrokosmos og mikrokosmos.

Disse symbolene kan imidlertid også være farlige. En person som bare tar dem bokstavelig – som ikke går lenger enn det symbolets virkelighet tilsier – vil ikke nå sannhet. Dessuten er symboler begrensede fordi de er ensidige av natur: hvert symbol kan bare uttrykke ett aspekt, en form og ett delvis begrep av en gitt realitet. Vi kan løse dette selvfølgelig ved å bruke diverse symboler for å beskrive den samme sannheten. Da kan summen, resultatet og syntesen av alle de ulike måtene å se på noe gi oss en større, samlet forståelse for den virkeligheten de står for.

Av denne grunn vil vi, i vårt forsøk på å beskrive de høyere opplevelsene og erobringene som mennesket kan nå, bruke 15 klasser eller grupper av symboler:

1. Innadvendthet (introversjon)
2. Gå dypere, nedstigning
3. Elevering, oppstigning
4. Gjøre bredere, utvidelse
5. Gjenoppvåkning, gjenoppliving
6. Lys, opplysning
7. Ild
8. Utvikling
9. Muliggjøring
10. Kjærlighet
11. En vei, pilgrimsferd
12. Forvandling, sublimering
13. Ny fødsel, gjenskapning
14. Frigjøring
15. Oppstandelse, gjenkomst

Disse symbolene er ikke bare tankevekkende og opplysende, de kan også brukes som temaer for meditasjon, for reelle psykisk-åndelige øvelser. Dette har allerede blitt gjort i anagogiske² og psykoterapeutiske øyemed, og anvendelsen av slik meditasjon og øvelser har vist seg å ha svært god virkning, og har noen ganger gitt overraskende forvandlinger. (Et eksempel på anvendelsen av dem er Roseøvelsen, som beskrives til slutt i kapitlet.)

1. I den første gruppen finner vi symbolene for innadvendthet eller internalisering. Det moderne mennesket har et presserende behov for innadvendthet. Den sivilisasjon vi har i dag er så umåtelig utadvendt at man blir fanget av en vanvittig karusell av aktiviteter som blir mål i seg selv. Vi kunne si at det "normale" mennesket nå lever "utenfor seg selv" i et psykologisk eller åndelig perspektiv – dette uttrykket som en gang ble brukt på folk som var mentalt syke er i dag en ganske passende beskrivelse av det moderne mennesket! En lever sitt liv her, der, hvor som helst, på siden av seg selv; en er "eksentrisk" i ordets rette forstand, en lever utenfor sitt sanne indre sentrum. (På fransk har man et annet passende uttrykk, *désaxé*, som betyr skakk eller ubalansert.) Vi trenger å balansere det ytre livet med et ordentlig indre liv. Vi må "komme tilbake inn i oss selv". Mennesket trenger å vende seg bort fra de mange

² [Anagogisk: oppløftende (f.eks. oppløftende tolkning).]

kontinuerlige formene for å unngå dette og gå i retning av å oppdage det som har vært kalt det "indre rommet". Vi må innse at det finnes, i tillegg til den ytre verden, et antall indre verdener, og at det er mulig, ja faktisk påkrevet av oss, å bli kjent med dem, utforske dem og erobre dem. Dette er en forutsetning for balanse og helhet.

Det moderne mennesket, som har hersket over naturen og utnyttet dens energier, klarer ikke å innse at det hun eller han foretar seg i den ytre verden faktisk har sitt utspring i vedkommende, i ens sjel, og at det påvirkes av ens ønsker og begjær, instinkter, impulser, programmer og planer. Dette er mentale aktiviteter, med andre ord indre handlinger. Enhver ytre handling er resultatet av en indre tilskyndelse. Det er derfor viktig at vi først blir kjent med, undersøker og styrer disse tilskyndelsene. En begavet mann, Goethe, som var veldig dyktig på å spille rollen som det "normale" mennesket når han ville, sa: "Når vi har gjort det vi trenger å gjøre inni oss, skjer utarbeidelsen automatisk."

I tillegg kan denne internaliseringen gi oss en mye større balanse så vel som mental og emosjonell velvære. Det kan virke på måter som vi kan kalle "overnormale". Når vi kommer tilbake til oss selv oppdager vi at Sentrumet vårt, vårt sanne selv, selve kjernen i oss. Dette er både en åpenbaring og en muliggjøring. Dette er det Kristus viste til som "den kostbare perlen" – enhver som finner den og innser dens verdi vil selge alt annet for å få tak i den.

2. Den andre gruppen symboler har å gjøre med idéen om å gå dypere, stige ned til "bunnen/dypet" av vårt vesen.

Utforsking av det ubevisste blir sett symbolsk som en nedstigning til dypet av et menneske, en utforsking av sinnets nedre regioner. Dette symbolet kom av seg selv under utviklingen av psykoanalysen, men det ble ikke oppfunnet da, for det har sin opprinnelse i en fjern fortid; og i antikken hadde det virkelig en dypere betydning. Vi behøver bare å tenke på Æneas' nedstigning til helvete i Virgils Æneiden, eller på Dantes beskrivelse av Helvetet. I tillegg snakker et antall mystikere om "sjelens avgrunner". Bortsett fra psykoanalyse i ordets strenge forstand, finnes det en gren av psykologi kjent som "dybdepsykologi", representert ved Jung og andre. Hans grunnleggende prinsipp er at menneske må ha mot til å møte alle de lavere mørkere aspektene av sitt vesen, de tingene som refereres til som "Skyggen", for så å inkludere dem i ens bevisste personlighet. Denne erkjennelsen og inkluderingen er på en og samme tid ydmyke og mektige handlinger: en person som er i stand til bevisst å erkjenne de lavere kjennetegnene ved sin personlighet, uten å bli overmannet av dem, oppnår en virkelig åndelig seier. Men det kan være farer knyttet til dette. Fabelen om trollmannens læregutt bør få oss til å være på vakt: det er relativt lett å la "sjøene" velle frem, men mye vanskeligere å stanse dem og by dem å gå tilbake!

I denne forbindelse kan det være nyttig å huske det en begavet psykoterapeut, Robert Desoille, gjør. Denne skaperen av metoden med den "våkne drømmen" bruker også "nedstigning" i sitt arbeid, selv om han legger mer vekt på oppstigning. Når det gjelder nedstigning sier han at den bør brukes klokt, litt av gangen; dvs. innlede med å søke en opplevelse av de høyere realitetene og så, etter hvert som du blir sterkere, varsomt utforske det ubevisstes rike. Målet er å eliminere spaltningen mellom det bevisste sinnet og det lavere ubevisste, som er blitt frembrakt gjennom fortrenning, av det bevisste sinnets fordømmelse og av ikke å ville tilstå, i formodning av eller redsel for, at dette aspektet av vår personlighet overhodet finnes. Å fortrenge det er til ingen nytte: langt fra å frigjøre oss fra det gjør det bare situasjonen verre. Vår oppgave er å forløse denne delen av oss. Å "erkjenne" dette aspektet av vår personlighet betyr ikke at vi tillater oss å bli styrt av det. Det betyr å bli rede for at det skal

bli forandret. Det er denne dype betydningen som ligger i Kristus' nedstigning til helvete for å frelse de som er fanget der.

3. Den tredje gruppen med symboler, en som opptrer ofte, er elevering, oppstigning eller erobring av det "indre rommet" i oppadstigende forstand. Det finnes en hel rekke indre verdener, hver med sine egne spesielle kjennetegn, og i hver av dem er det høyere og lavere plan. Så i den første av dem, lidenskapenes og følelsenes verden, er avstanden stor, en markert nivåforskjell, mellom blind lidenskap og de høyeste følelsene. Så har vi intelligensens verden, eller sinnet. Her er det også ulike plan: det konkrete, analytiske sinnets plan, og den høyere, filosofiske fornuftens plan (*nous*). Så har vi forestillingsevnenes verden, en lavere variant og en høyere variant, intuisjonens verden, viljens verden, og så, enda høyere, de ubeskrivelige verdenene som bare kan refereres til med begrepet "verdener av transcendent".

Symbolikken med elevering har vært brukt til alle tider. I alle religioner har det blitt bygget templer på høye steder som fjelltopper, og mange fjell ble også holdt for å være hellige steder. Så har vi legender, som den om Titurell som bestiger et fjell og bygger den Hellige Grals Slott. Symbolet med himmelen som det høyere riket der gudene holder til og som målet for menneskets higen er universelt.

Det vil være nyttig her å foreta en semantisk observasjon, nemlig forskjellen på "ascent"³ og "ascesis", dvs. det å utøve selvdisciplin. Disse to ordene likner på hverandre rent fonetisk, men de har forskjellige røtter. "Ascesis" kommer fra gresk og betyr "øvelse" eller "disiplin"; "ascent" kommer av det latinske "ad scandere", å gå opp trinn etter trinn. Men disse to ordene er, i tillegg til å likne hverandre rent bokstavelig, også like i åndelig forstand, for en oppstigning er prisen eller belønningen for ascesis, ikke i betydningen "askese", men i den greske, "psykagogiske" betydningen av "psykisk-åndelig disiplin".

4. Den fjerde gruppen symboler omfatter de som står for bevissthetsutvidelse. Det er nyttig å huske at selv om ulike symboler kan virke motstridende, utfyller de faktisk hverandre i et sammenhengende hele. På samme måte som med nedstigning til de lavere regionene, der det er nyttig å først stige opp for så å kunne stige ned uten fare, så er det når en søker å utvide sin bevissthet uten å miste seg selv, først og fremst nødvendig å etablere seg trygt i sentrum av seg selv. Vi kan til og med si at en persons evne til bevissthetsutvidelse er direkte proporsjonal med styrken og stabiliteten i vedkommendes sentrum. Så i stedet for å være gjensidig utelukkende utfyller de to gruppene hverandre.

Psykiateren Urban snakker om "bevissthetsspektrumet" og sier at vi bare er klar over et begrenset område, på samme måte som spektrumet av lys fra rødt til fiolett; men, fortsetter han, det finnes også psykisk-åndelige regioner som svarer til infrarødt og ultrafiolett. Det er mulig for vårt bevissthetsområde å utvide og bre seg utover så den omfatter stadig større regioner av psykisk-åndelige inntrykk og idéer. Denne utvidelsen kan forstås i "sfæriske" termer, som innebærer utvidelse i alle retninger, både vertikalt og horisontalt fra individet til gruppen, til samfunn og til hele menneskeheten. Men en trenger bare å erkjenne seg selv og ikke miste seg i det hele. Leopardi og Carducci snakket begge om symbolsk om disse to mulighetene; Leopardi snakket om "å miste seg selv i det hele", mens Carducci, i sin *Canto dell'amore* [Kjærlighetssang], sier: "er det meg som omfavner himlene, eller er det universet som gjenopptar meg innenfra?"

³ [Oppstigning; som i ascendent: slektning i rett oppadstigende linje]

En annen serie med symboler på storhet eller utvidelse er basert på sanskritordet *mah*, som betyr ”stor”. Det er herfra vi har fått *magister* (mester), *magiker* og *mahatma*. Vi snakker løst om ”store” menn, i motsetning til de mindre, ”normale” menneskene.

Utvidelse og inkludering av andre i seg selv er også forbundet med symbolikken om kjærlighet (se gruppe 10).

En annen retning for utvidelse er den som finner sted over tid. Folk flest lever vanligvis i nåtiden, opptatt av, hvis ikke slavebundet av, øyeblikkets interesse. Men en kan forstørre sin bevissthet til å inkludere stadig større sirkler i flerdimensjonalt tidskontinuum. Slik kan en oppnå forståelse av at betydningen og verdien av et menneskeliv ikke finnes i et spesifikt, isolert øyeblikk, men i en pågående prosess som strekker seg minst fra fødsel til fysisk død. Denne utvidelsen i tid og inkluderingen av stadig større sykluser forbereder en på overgangen, vi kan til og med si hoppet, fra tid til evighet, forstått ikke bare som en ubegrenset periode, men som en dimensjon utenfor tiden, en transcendent dimensjon der vårt åndelige Sentrum finnes og forblir, uavhengig av tidselven.

5. Vi kommer nå til den femte gruppen av symboler. Disse er blant de viktigste og mest betydningsfulle. De er symboler på gjenoppvåkning eller gjenoppliving. Vi kan beskrive det normale menneskets bevissthetstilstand som en ”drømmeliknende” tilstand i en illusorisk verden: den illusjonen av virkelighet i den ytre verden slik sansene våre oppfatter den, og illusjoner frembrakt av forestillingsevnen, emosjonene og de alminnelige tankemønstrene. Hva den ytre verden angår har moderne kjemi og fysikk vist oss at det som forekommer å være konkret for øynene våre, stabilt og ubevegelig, faktisk er en sydende masse av uendelig små elementer og energiladninger næret av en mektig dynamikk. Så materie, slik den opptrer for sansene våre og slik den ble oppfattet av materialistisk filosofi, finnes faktisk ikke. Dagens forskning har således kommet på linje med den grunnleggende indiske forståelsen, den gamle åndelige visjonen om at alt vi ser er *maya*, eller illusjon.

Så har vi emosjonelle og mentale illusjoner som påvirker oss nært og former livet vårt, og som uavbrutt fører til feilvurderinger, negativ atferd og alle slags lidelser. Også på dette området har moderne psykologisk vitenskap kommet til samme konklusjoner som den gamle visdommen, nemlig at mennesket er offer for indre ”fantomer”, bindinger og kompleksiteter. Folk lever sine liv ved å se alt og alle gjennom et tykt slør av fargede tankemønstre og fordreide perspektiver forårsaket av deres emosjonelle reaksjoner, av virkningene av psykologiske traumer fra fortiden, av ytre påvirkninger, og av sterke psykologiske understrømmer osv. Følgelig blir sinnet deres deformert. De tror at de bruker sinnene sine objektivt, mens de i virkeligheten er påvirket av det Bacon kalte ”idoler”, av forutinntatte idéer og forestillinger.

Alt dette skaper en virkelig drømmeliknende tilstand som vi kan og må våkne opp av. For å kunne dette må vi først ta det modige skritt og konfrontere virkeligheten – vi må erkjenne vår indre psykologiske kompleksitet og de forskjellige delpersonlighetene som vårt vesen består av. – vi kunne nesten si at hvert eneste menneske er en rollefigur hos Pirandello. Det første skrittet er da å bli bevisst alt i oss selv som gir en følelse av rastløshet. Det andre skrittet er å oppdage den vi virkelig er: Selvet, det åndelige jeget, Observatøren av den menneskelige tragedien.

Doktrinen og utøvelsen av ”oppvåkning” skriver seg tilbake fra de eldste tider. Buddha la særlig vekt på dette i sin lære, i den grad at han ble kalt den ”Fullkomment Oppvåknete”. Det

finnes en god åndelig øvelser man kan bruke for å fremme denne oppvåkningen: når en har våknet om morgenen og gått inn i den såkalte "våkne tilstanden" så fortsetter en videre til en like virkelig andre oppvåkning til den åndelige virkelighetens verden. Vi kan uttrykke dette med en liknelse: søvn viker for den vanlige våkne tilstanden når sistnevnte viker for åndelig oppvåkning.

6. Den sjette gruppen med symboler omfatter lys eller opplysning. På samme måte som den vanlige våkneprosessen kommer en i åndelig oppvåkning ut av nattens mørke til sollyset – det er derfor oppvåkningen til åndelig bevissthet kalles "opplysning", dvs. overgangen fra illusjonens skygger til Virkelighetens lys. Det første skrittet, som svarer til det første skrittet i oppvåkningsprosessen, er et ukomplisert (men ikke dermed nødvendigvis lett) syn på oss selv som vi virkelig er. Det andre skrittet, eller en annen virkning av opplysning, er at det blir mulig å løse problemer, som forekom å være uløselige, ved hjelp av det spesielle verktøyet åndelig visjon, kjent som intuisjon. (Den etymologiske definisjonen av intuisjon er, som tidligere nevnt, "å se inn i", i dybden, eller å se tingenes virkelighet.) Denne intuitive kunnskapen erstatter sansenes kunnskap, intellekt, logikk og fornuft; eller, for å si det på en annen måte, intuisjon utfyller og overskrider sansenes kunnskap. Den fører faktisk til en fullstendig identifikasjon med det en ser eller beskuer, og gjør en i stand til å oppfatte den virkelige foreningen mellom subjekt og objekt.

Men åndelig opplysning er mer enn det. Det er som et "lynglimt", oppfattelsen av menneskesjelens og hele skapelsens iboende Lys. Det finnes mange vitnesbyrd om dette – det med Paulus på veien til Damaskus, for eksempel – mens i Buddhisme, særlig i Zenbuddhisme, går en inn for, gjennom særlige disipliner, å frembringe denne plutselige opplysningen eller åpenbaringen av den transcendenten virkeligheten.

Dantes "Paradis" kan kalles for Lysdiktet. Det berømte verset:

"Intellektuelt lys, fullt av kjærlighet;
Kjærlighet for den sanne gode, fullt av glede;
Glede som overgår enhver sødme."

Er et vidunderlig uttrykk for det nære forholdet mellom lys, kjærlighet og intelligens (fra *intelligere* som betyr "å forstå åndelig").

7. Den syvende gruppen, ildsymboler, er en av de mest brukte, og er også en av de viktigste. Tilbedelse av og ærefrykt for ilden finnes i alle religioner og esoteriske tradisjoner. Over alt – på altere, i fakler og i lamper – brenner den flammende ild. Selv flammen i den Olympiske fakkelen er et symbol på konkurransene der idrettsfolk presser seg for å bevise sine eksepsjonelle fysiske evner.

Den indre opplevelsen av ild har vært følt og blitt beskrevet av mange mystikere – som eksempler trenger vi bare å nevne Den hellige Katrine av Sienna og Blaise Pascal. Ild er virkelig noe mer enn et enkelt symbol, det er en virkelighet som har eksistert og som har hatt sin innflytelse i de usynlige verdener. Dens funksjon er fremfor alt renselse og den brukes som sådan i "åndelig alkymi".

8. Den åttende gruppen av symboler, som har mye å gjøre med menneskelig erfaring, vises til med ordene "evolusjon" og "utvikling". På en måte kan vi si at disse ordene er synonyme. Å

utvikle, som bokstavelig talt betyr ”å bli viklet løs”, viser til fremskritt fra potensialet til det egentlige.

De to hovedsymbolene for utvikling er frøet og blomsten: et frø har alle de muligheter det behøver for å bli et tre, og blomsten, fra sin lukkede knopp, åpner seg og lar frukten ta form. Vi er blitt så vant til dette at det ikke lenger overrasker oss når en eikenøtt ved en mirakuløs prosess blir en eik, eller når et barn blir en voksen. Men hvor er egentlig treet i frøet? Hvor er eika i eikenøtten? Aristoteles snakket om ”enteleki”, og andre har snakket om ”modeller” eller ”arketyper”. En må godta at det finnes en eller annen foruteksisterende virkelighet, en iboende (immanent) Intelligens som leder de ulike utviklingsstadiene fra frøet til treet, fra den gryende cellen eller cellene til den fullendte organismen.

Det andre symbolet, et som har vært i utstrakt bruk siden de tidligste tider, er blomsten, særlig lotusen (vår vannlilje) (India) og rosen (Persia og Europa). Lotusens symbolikk kommer nærmest det som skjer i selve mennesket. Lotusen har sine røtter i jorden, stammen vokser i vann, og dens blomster åpner seg i luften under virkningen av solens stråler. Orientaliske tenkere så dette som et symbol på mennesket, med dets fysiske kropp, eller jordiske hylster, som så utvikler seg psykologisk i emosjones rike (vannet) og sinnet (luften). Den åndelige bevissthetens gjenoppvåkning svarer til åpningen av en blomst frembrakt av solens livgivende krefter, et symbol på Ånden. Østlige filosofer hevder også menneskets sjel også er som en lotusblomst, og at den har ni hovedblader, delt i tre grupper. Den første gruppen står for åndelig kunnskap, den andre for åndelig kjærlighet, og den tredje for åndelig styrke. Og sentrumet er ”Lotusens Juvel”, den guddommelige Essensen, som bare blir åpenbart når menneskets ånde er fullt utviklet. Visse Østlige utviklingsmetoder og meditasjon er basert på denne lotussymbolikken.

Symbolikken med rosen kommer fra Persia der de mystiske dikterne snakket om rosen i symbolske former. I Europa finner vi *Le Roman de la Rose*, den ”mystiske rosen” som Dante refererer til, og visse hemmelige bevegelser, som Rosenkreutzere. Rosesymbolet er brukt i en spesiell øvelse som er meget virkningsfull når det gjelder å oppmuntre og fremkalle en åpning og utfolding av den åndelige bevisstheten (se s. 10).

Symbolet på utvikling kan anvendes på to måter: den første dekker overgangen fra et barn til en normal voksen, og den andre overgangen fra det ”normale” mennesket til det åndelig oppvåkne mennesket.

Maria Montessori, som brukte en stor del av sitt liv på utdanning av barn og avstedkom en revolusjon innen datidens utdanningssystem, har rett når hun sier:

”Barnet er aktivt opptatt med å skape den fullt voksne personen inne i seg og oppfyller gladelig sin oppgave når den voksne ved dets side ikke hindrer det i å forvalte sine egne visdomsskatter. Barnet er det menneskelige frøet; akkurat som eika finnes i eikenøtten, så inneholder barnet den voksne i fosterform.”

Selv om den metoden Maria Montessori innførte var en revolusjon, bør vi huske Plutarks ord: ”Mennesket er ingen vase som skal fylles opp, men en ild som bare trenger å bli tent.” Utdannelse bør være nøyaktig det ordet bokstavelig betyr: *e-ducere*, trekke ut innenfra, eller utvikle.

Når det gjelder menneskets andre utviklingsstadium, kan vi si at dette på alle måter representerer overgangen til det som praktisk talt er et overmenneskelig stadium – inntreden, symbolsk sagt, inn i Guds Kongerike, naturens femte rike, til forskjell fra det fjerde riket som det fjerde fra det tredje, dvs. dyreriket. Vi bør ikke se ned på kroppene våre fra dyreriket; selv om vi har et dyrs kropp er vi likevel selvbevisste vesener. Så det overmenneskelige vesenet (geniet, helgenen eller helten) har en dyrekropp og en menneskelig personlighet, men samtidig noe mer enn det: det er et åndelig vesen.

9. Den niende gruppen symboler, og de er av nyere dato, er ”å gi styrke” eller ”intensivering”. Åndelig erobring kan sees på som en styrking, en intensivering av ens livsbevissthet. Det er en kraft, en annen slags psykologisk ”spenning” som er høyere eller sterkere enn det vanlige menneskets kraftfelt. Hermann Keyserling snakker om en ”intensitetsbevissthet”, som kombinerer intensitetsymbolikken med symbolikken om å fortsette fremover i en annen dimensjon som han kaller ”vertikal” (i motsetning til den andre, som er horisontal). Når han snakker om denne ”vertikale dimensjonen” bruker han ikke begrepet på den vanlige måten; han bruker det for å vise til en type loddrettet som springer ut av det å bli og strømme mot det å være eller transcendens. Han bruker dette begrepet også om tid: en ”vertikal overgang” fra tid til en evighet som er utenfor tid.

Denne styrkingen har også to stadier eller grader. Den første består i å gi styrke til alle de latente energiene og funksjonene som er underutviklet eller feil utviklet i mennesket. Et essay av William James kalt *The Energies of Man* illustrerer klart et antall mulige energier i mennesket hvis en er innstilt på å oppdage dem, aktivisere dem og bruke dem.

Det andre nivået av å gi styrke til noe er det som muliggjør overgangen fra det menneskelige til det overmenneskelige som vi nevnte tidligere. Det er her vi ser utfoldelsen av de ulike overmenneskelige kreftene. Til alle tider har disse kreftene, ved siden av andre høyere åndelig-etiske gaver, vært tilskrevet de opplyste, de oppvåkne, de innvidde og de ”vise” fra Moses til Pytagoras og fra Buddha til Kristus, i tillegg til en rekke andre helgener. Noen av disse menneskene brukte kreftene sine med forsett og bevisst; andre spontant – til og med mot sin vilje – slik tilfellet var med mange mystikere og helgener. En kunne si at disse kreftene er en naturlig konsekvens eller et biprodukt av åndelig virkeliggjøring.

10. En tiende gruppe symboler er knyttet til kjærlighet. Sett fra en synsvinkel er denne menneskelige kjærligheten et ønske eller begjær eller forsøk, bevisst eller på annet vis, på å bevege seg ut fra seg selv, å gå utover grensene for ens egen separate eksistens, for å gå inn i fellesskap og smelte sammen med et annet vesen, et ”du”. Søkende mennesker og mystikere i alle tider har fortalt om sine opplevelser av samvær med gud og med høyere Vesener gjennom bruk av kjærlighetssymboler. Vi kan bare tenke på Salomos høysang i Bibelen og til de til tider overraskende dristige vendingene som Den hellige Katarina av Sienna og Johannes av Korset bruker.

11. Den ellefte gruppen symboler har med veien å gjøre, stien eller pilegrimsferden. Dette har også alltid vært en universell metafor. Esoterisk tradisjon snakker om ”disippelens vei” og om innvielsens vei, med dens forskjellige ”dører”. Religioner snakker om den ”mystiske vei”.

Symbolet på ”pilegrimsferden” har vært og blir fremdeles ofte brukt i en fysisk, ytre betydning, i form av pilegrimsreiser til ulike ”hellige steder”. Dantes reise gjennom Helvete, Skjærsilden og Paradis har vært kalt en pilegrimsreise. En husker også Bunyans *En pilgrims vandring*.

12. Vi kommer nå til den tolvte symbolgruppen: symboler på forvandling eller omdanning (transmutasjon). Kroppen kan forvandles gjennom en gjenskapende psykisk-åndelig prosess (der psykisk-fysiske og parapsykologiske krefter også utvikles). Sinnet blir brakt i harmoni med ånden og inkluderer kroppen, og oppnår en organisk, harmonisk forening med alle aspekter av et menneskes vesen, det vi kan kalle "bio-psykosyntese". Dette er sann åndelig alkymi.

Når vi snakker om alkymi tenker vi vanligvis på forsøk på å "lage gull" – noe som en gang virket utrolig, selv om det i dag ikke lenger forekommer å være så fjernt ettersom mennesket har begynt å manipulere atomer og omdanne et element til et annet. Arabiske og middelalderske bøker om alkymi brukte derimot gjerne symbolspråk for å uttrykke en psykisk-åndelig alkymi, dvs. forvandling av mennesket selv. Dette faktum er anerkjent av flere moderne lærde, ikke minst Jung, som i sine siste leveår brukte mye tid og mye av sin skriving på alkymisymboler. I verket *Psychology and Religion* snakker han mye om dette, og viser hvordan han også fant denne symbolikken i pasienters drømmer og i tegninger fremlagt både av syke så vel som friske mennesker.

13. Den trettende gruppen omfatter gjenskapelse eller "ny fødsel". Disse er knyttet til den foregående gruppen, fordi fullstendig omdanning og forvandling gjør en person i stand til og åpner vedkommende for gjenskapelse. I sin dypeste og mest vesentlige betydning representerer en "ny fødsel": det nye menneskets fødsel, det åndelige mennesket i personligheten.

Inderne kalte brahminerne "de som er født to ganger". Dette symbolet har vært mye brukt i kristendommen og mange mystikere har snakket om "Kristus' fødsel i hjertet."

14. Den fjortende gruppen symboler er "frigjøring". Denne er knyttet til utviklingsymbolene [gruppe 8]. Det å fjerne "flokene" er en frigjøringsprosess fra våre kompleks og illusjoner og fra måten vi identifiserer oss med de rollene vi spiller i livet, med de indre maskene og med forbildene våre osv. Det er en "forløsning", i ordets rette forstand, en frigjøring og oppvåkning av skjult potensial.

Denne frigjøringsprosessen rommer en innledende stadium som kjennetegnes av tosidighet (dualisme): vi må faktisk skape avstand til kroppen, til emosjonene og det lille personlige jeget; og når dette er utrettet vil vi være i stand til å se oss selv som forskjellig fra dem og være i stand til å omdanne dem.

Frigjøringssymbolikken har gjennomsyret all verdens store religioner. I India sa Buddha: "På samme måte som havvann er salt består min lære av frihet." I kristenheten har Paulus stadfestet "Guds sønners frihet". I deres møte med Cato (Skjærsilden I) sier Dante og Virgil følgende om ham:

"Han leter etter frihet, som er så ettertraktet,
For han vet hvem som gir opp sitt liv for henne."

I vår egen tid kunngjorde Franklin Roosevelt de Fire Store Frihetene til verden: yttringsfrihet, trosfrihet, frihet fra nød og frihet fra frykt.

Den siste av disse, frihet fra frykt, er grunnleggende, for det er bare når et menneske er fryktløst at det virkelig er fritt. Et enkelt, usofistikert uttrykk, men et ekte, for denne lengselen etter frihet finnes i Domenico Moduganos sang "Fri", der teksten formidler denne lengselen på en sterk måte.

Men her treffer vi på et paradoks: til tross for sin spontane lengsel etter frihet er mennesket samtidig redd for den! Dette fremkommer av det faktum at frihet innebærer forpliktelse, selvkontroll, mot og andre egenskaper som hører det åndelig liv til. Det har vært riktig sagt: "Frihetens pris er uopphørlig aktsomhet." Frihet må gjenerobres eller sikres hver dag, vi kan til og med si i hvert øyeblikk; det er ikke nok å "bli fri" en gang for alle. Selv de som ikke helt har forstått dette har en intuitiv forståelse av det, og derfor er de redde for frihet og løper fra den. I sin roman *La Peur de Vivre* (Frykt for å leve) fremhever Henri Bordeaux det som psykoanalyse referer til som ønsket om å forbli på det før-voksne stadiet, eller til og med ønske å gå tilbake til barndommens sikkerhet. Den slags ønske støter vi ofte på, og hvem vet, hvis vi går oss selv ordentlig etter i sømmene, hvor mange barnslige, regressive trekk vi vil finne. Gjennom historien har det også vært de som har sett tilbake på "den gyldne tiden" med vemod. Det finnes utallige eksempler på denne typen psykologisk "torticollis" (skjev Hals). Men denne innstillingen er uproduktiv og skadelig. Den er uproduktiv fordi ethvert forsøk på å stanse den kraftige, mektige livsstrømmen i vårt indre og ytre er dømt til å mislykkes. Og den er skadelig fordi den ikke vil ha noen form for positive resultater – snarere kan den gi alvorlige mentale og nervøse forstyrrelser.

15. Vi er nå kommet frem til den femtende symbolgruppen, oppstandelse og gjenkomst, som evangeliene referer til som den fortapte sønns gjenkomst til sin fars hus. Dette er en gjenvending til et tidligere stadium og viser til en gjenvending til det opprinnelige, opphavelige Vesenet. Det forutsetter en emanasjonslære⁴ om sjelen, som kommer ned, blir ett med materie for så å vende tilbake til sitt "hjem", det himmelske hjemlandet – ikke som den var tidligere, men beriket av opplevelse og erfaring av den bevisstheten om seg selv som har modnet i slit og konflikt.

Det finnes også en annen gjenvending, en høyere form for å vende tilbake, og det er tilbakekomsten til verden av de Vesene som, i kraft av en kjærlig og barmhjertig handling, har valgt å hjelpe de som fremdeles er blinde, sovende eller fanget. Dette er gjenvendingen av de åndelige Vesene som er frie og ubundne, som ikke har mer å finne eller begjære her i verden, men som ikke desto mindre vender tilbake for å forløse andre som Guds medarbeidere, de "frigjorte frigjørerne". I Buddhismen refereres dette til som oppgivelse av Nirvana; i kristendommen er det kjent som gjenforløsning.

ROSEØVELSEN

Innledning

Blomster har vært mye brukt som symbol på sjelen, eller det Åndelige Selvet både i Øst og Vest.

I Kina snakker en gammel taoistisk tekst om den dype betydningen av "Gullblomsten",⁵ og i India, som allerede nevnt, har de alltid brukt lotusen, som har sine røtter i sølen og stammen i vannet, mens blomstene folder seg ut i luften i kraft av solens stråler, men i Persia og Europa

⁴ [Lære om at alle ting strømmer ut fra et høyeste urvesen]

⁵ Denne er inngående kommentert av C.G. Jung i *The Secret of the Flower of Gold*.

har man foretrukket rosen. Jeg vil kort nevne trubadurenes Roman de la Rose; den ”mystiske rosen” som er så bemerkelsesverdig beskrevet av Dante i hans ”Paradis” (sang XXIII), og en rose midt i et kors, Rosenkreutzordenens symbol.

Bildet av en åpen blomst har vært brukt overalt som et Åndens symbol, og det å visualisere dette er veldig inspirerende og vekkende. Noe som imidlertid virker enda sterkere for å vekke opp psykisk-åndelige energier og prosesser er den ”dynamiske” bruken av dette symbolet, det vil si å visualisere forvandlingen eller utviklingen av blomsten fra den lukkede knoppen til den fullt utviklede blomsten. Symbolet på utvikling samsvarer med en dyp virkelighet, en grunnleggende livets lov, som manifesterer seg både i naturens og menneskesjelens prosesser.

Vårt Åndelige Vesen, Selvet, som er den mest essensielle og virkelige delen av oss, er vanligvis skjult, lukket inne eller ”fanget”. Den hovedsakelige grunnen til dette er kroppen med sine mange sansninger. I tillegg er det mange emosjoner og impulser (redslar, begjær, ting som lokker og ting som frastøter osv.), og sinnets underliggende rastløse aktivitet. Vi må fjerne flokene og jevne ut foldene så det Åndelige Sentrumet kan åpenbares.

Både i naturen og i menneskesjelen skjer dette gjennom den forbløffende, mystiske virkningen av en biologisk og psykologisk vitalitet som har en ubetvingelig vilje til å motivere innenfra. Av den grunn har, og blir fremdeles, symbolet, eller snarere prinsippet, om vekst, utvikling og utvikling brukt i psykologi og utdanning; og på dette prinsippet er begrepet om og utøvelsen av psykosyntese basert. En måte dette skjer på er gjennom den øvelsen som nå vil bli beskrevet.

Teknikken med øvelsen

Denne øvelsen kan gjøres individuelt eller i grupper. Hvis en skal gjøre den for seg selv, er det nyttig å først gjøre seg kjent med dens forskjellige stadier så det er lett å huske dem. Hvis øvelsen skal gjøres i gruppe, kan den som leder sesjonen presentere stadiene langsomt, med gode pauser, som følger.

La os forestille oss en lukket roseknopp. Se for deg stammen, bladene og, øverst, selve knoppen. Den er grønnaktig fordi begerbladene er lukket; og helt øverst er det en rosa tupp. Forsøk å se for deg dette så livaktig som mulig ved å holde bildet i sentrum for din bevissthet. Når du ser på det legger du litt etter litt merke til at det skjer en utvikling: begerbladene begynner å folde seg ut med spissene utover, slik at du kan se de lukkede rosa blomsterbladene. Beggerbladene folder seg enda mer ut ... nå ser du de knoppformede blomsterbladene av en skjønn, utsøkt rose. Så begynner blomsterbladene også å utfolde seg. Knoppen fortsetter å utvide seg til rosen er åpenbart i all sin skjønnhet og du kan fryde deg over den.

Her kan du forsøke å lukte på rosen og kjenne dens karakteristiske duft – utsøkt, sødmefylt og behagelig for sansene. Kjenn på duften og nyt den. Parfymesymbolet har også vært mye brukt i religiøse og mystiske vendinger (”det helliges duft”) og parfyme er mye brukt i ritualer (røkelse osv.).

Deretter ser du for deg hele planten og forestiller deg hvordan livskraften stiger opp fra røttene til blomsten og frembringer denne utviklingen. Stans opp i ærefryktig betraktning av dette naturens mirakel.

Identifiser deg nå med rosen, eller for å være mer nøyaktig, ta rosen inn i deg selv. Bli symbolsk blomsten, en rose. Det samme Livet som besjeler Universet, som har frembrakt rosen, frembringer i deg det samme, hvis ikke et enda større, mirakel: utviklingen, åpningen av og utstrålingen av ditt åndelige vesen. Og vi kan velge å ta aktivt del i vår indre blomstring.

(Fra *Transpersonal Development*)
Oversatt av Trond Øverland
www.muligheten.no